

ጥቅምት 15 ቀን 2002 ዓ.ም

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ

ሐገሥ ወልደ

ብርሃኑ አመነው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- እነ አቶ ሐዲስ ዓለመስላሴ - ጠበቃ ጌታቸው ውብሸት ቀረቡ

ተጠሪዎች፡- ወ/ሮ ብሌኔ ዓለመስላሴ - ቀረቡ።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ ለቀረበው ይግባኝ መነሻ የሆነው ጉዳይ ኑዛዜን መሠረት በማድረግ የቀረበውን ክርክር የሚመለከት ነው። ክርክሩ የተጀመረው በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ተጠሪ ባቀረቡት አቤቱታ ነው። የአቤቱታው ይዘትም የአሁኑ አመልካቾች እናት ሐምሌ 30 ቀን 1986 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የካቲት 27 ቀን 1990 ዓ.ም መጽደቁን ገልፀው ኑዛዜው ሕጋዊ አይደለም በማለት ኑዛዜው እንዲፈርስላቸው ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአሁኑ አመልካቾችም ለክሱ በሰጡት መልስ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን ለማየት ስልጣን የለውም ተጠሪ ክስ ለመመስረት መብት ወይም ጥቅም የላቸውም ኑዛዜውን ለመቃወምም ይርጋ ያግዳቸዋል በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ሲያቀርቡ በፍሬነገር ደረጃም ተገቢ ነው ያሉትን ክርክር አቅርበዋል። የስር ፍርድ ቤትም ተጠሪ ኑዛዜውን የተቃወሙት ኑዛዜው ከተደረገ ክስራ ሁለት አመታት በሁዋላ ስለሆነና ይህም በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 974(2) ድንጋጌ ተቀባይነት የሌለው ነው በሚል ምክንያት አቤቱታቸውን ውድቅ አድርጎታል። በዚህ ብይን የአሁኗ ተጠሪ ባለመስማማት ይግባኛቸውን ለከተማው ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በሁዋላ የተጠሪ ጥያቄ ኑዛዜው የተደረገው መብት በሌላቸው ንብረት ስለሆነ ይፍረስልኝ የሚል በመሆኑ የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 974 ለጉዳዩ አግባብነት የለውም በማለት የስር ፍርድ ቤትን ብይን በመሻር በሌሎች ነጥቦች ላይ አከራክሮ ተገቢውን ውሳኔ እንዲሰጥበት መልሶለታል። በዚህ ውሳኔ የአሁኑ አመልካቾች ቅር በመሰኘት ለከተማው ሰበር ሰሚ ችሎት የሰበር አቤቱታቸውን አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በሁዋላ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሠጠው ውሳኔ ፀንቷል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

እኛም የአመልካቾች ጠበቃ የካቲት 18 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ያቀረቡትን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው አመልካቾች ከስር ጀምረው አቅርበው ሲከራከሩበት የቆዩት የይርጋ

መቃወሚያ ውድቅ የተደረገበትን አግባብ ለመመርመር ነው። በዚህ መሠረትም ይህ ነጥብ ከግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል።

የስር የአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በሰጠው ውሳኔ እንደተመለከተው አከራካሪው ኑዛዜ የተደረገው ሐምሌ 30 ቀን 1986 ሲሆን ተጠሪ ኑዛዜውን በመቃወም አቤቱታ ያቀረቡት ሕዳር 19 ቀን 1999 ኑዛዜ ከተደረገ ከ12 /አሥራ ሁለት/ አመት በኋላ ነው። ይሁን እንጂ የተጠሪ የዳኝነት ጥያቄ የኑዛዜው አድራጊ ወራሽ ስለሆንኩ ኑዛዜው መብቴን /ጥቅሜን/ ነክቷል ይስተካከልልኝ ሳይሆን ኑዛዜው የተደረገው በተናዛዥ ንብረት ላይ ብቻ ሳይሆን በሌላ ሰው ሀብት (በተጠሪ አውራሽ ሀብት) ጭምር ነው ኑዛዜው ተፈጻሚነት የለውም በሚል ስለመሆኑ በበታች ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ላይ ተገልጿል።

ኑዛዜን በመቃወም የሚቀርብ ማንኛውም መቃወሚያ መታየት ያለበት አግባብነት ካላቸው የውርስ ሕግ ድንጋጌዎች አንፃር ነው። የአመልካቾች ጠበቃ ለጉዳዩ አግባብነት አለው በማለት ከሚጠቅሱት ድንጋጌዎች አንዱ በፍ/ብ/ሕግ ቁ.973 የተመለከተው ነው። ይህ ድንጋጌ ኑዛዜው ፈራሽ ነው የሚል መቃወሚያ ያላቸው ኑዛዜው ሲነገር /ሲፈስ/ የነበሩትን ሰዎች የሚመለከት ነው። ይህም ኑዛዜው ሲነበብ የነበሩ ወይም የተወከሉ ሰዎች ኑዛዜው አይፀናም ወይም በኑዛዜው የተነገረ ቃል አይፀናም የሚሉትንና የመሳሰሉትን በመቃወም ክስ የሚያቀርቡ ሲሆን ይህን ማድረግ ያለባቸው ኑዛዜው ከተነበበት አንስቶ እስከ አስራ አምስት ቀን ድረስ እንደሆነ ያመለክታል። ከዚህም በተጨማሪ ክስ የማቅረብ ሃሳብ መግለጫው በጽሑፍ ካልሆነና ለአጣሪው ወይም ለዳኞች ወይም በውርስ ላይ የተነሳውን ነገር ለመጨረስ ለተመረጡት የሽምግልና ዳኞች እንዲደርስ ካልተደረገ በቀር እንደማይፀና /መቃወሚያ አለ ለማለት እንደማይቻል/ በዚህ ቁጥር 973/2/ ስር ተደንግጓል። በመጨረሻም መግለጫው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ እስከ ሦስት ወር ድረስ ክስ ካልቀረበ መብቱ ከነጭራሹ እንደሚቀር በንኡስ ቁጥር /3/ ተመልክቶአል። በፍ/ብ/ሕግ ቁ. 974/2/ በግልጽ እንደተመለከተው ኑዛዜው ከፈሰሰበት /ከተነበበበት/ ጊዜ ከአምስት ዓመት በኋላ ስለኑዛዜው መጽናትም ሆነ ስለክፍያው ድልድል መቃወሚያ ማቅረብ አይቻልም። እነዚህ ድንጋጌዎች በግልጽ የሚያሳዩት ስለወራሾች መቃወሚያ አቀራረብና የጊዜ ገደብ ነው እንጂ ወራሽ ያልሆነ ሰው ስለኑዛዜ የሚቃወምበትን የጊዜ ገደብ አይደለም።

ቀደም ሲል እንዳመለከትነው ተጠሪ የኑዛዜ አድራጊ ወራሽ አይደለም መቃወሚያ ያቀረቡት በፍ/ብ/ሕግ ቁ. 973 በግልጽ የተመለከተውን ድንጋጌ መሠረት በማድረግ እንዳልሆነም ተረጋግጧል። በመሆኑም የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 973 እና 974 ድንጋጌዎች ለጉዳዩ ቀጥተኛም ሆነ ተዘዋዋሪ ተፈጻሚነት የላቸውም። ሲጠቃለል ተጠሪ የወ/ሮ የሸዋዘርፍ ዓለማየሁ ወራሽ ነኝ ኑዛዜ ሲነበብ /ሲፈስ/ አልነበርኩም ወይም አልሰማሁም በማለት ክስ ባላቀረቡበት ሁኔታ የፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 973 እና 974 ድንጋጌዎች መሠረት ሁነው ተቃውሞአቸው በይርጋ ቀሪ ነው ሊባል የሚችልበት የሕግ አግባብ የሌለ በመሆኑ በዚህ ረገድ በስር ፍ/ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት አልተቻለም። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በመ.ቁ 04142 ሕዳር 27 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ የዚህ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 06022 ሕዳር 19 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ.348/1/ መሠረት ጸንተዋል።
2. ተጠሪ በኩላሊት ላይ ያቀረቡት መቃወሚያ በይርጋ ቀሪ የሚሆን አይደለም በማለት ወስነናል።
3. ወጪና ኪሳራ በተመለከተ ግራ ቀኝ ወገኖች የየራሳቸውን ይቻሉ።
መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ፍ/ዘ